

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre... 6 frt. —
Fél évre... 3 „ —
Negyed évre... 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utczán 2256 sz.
KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

III. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1879. FEBRUÁR 7.

6. SZÁM.

A vándor.

él a vándor, útja szűken
Hegyalak közt visz magasra,
S hogy fölérjen a tetőre
Ezer bajjal viv szünetlen.
Lépte elé akadékul
Zordon sziklák száza gördül;
Majd oldalt a hegynyilásból,
A tátongó hasadékból
Vad vizomlás árja zúg le,
És azt zúgja: Vissza, vissza!
Mert különben elsodorlak,
Elsodorlak, összezúzlak,
Visszadoblak a remegve
Föltekintő völgymélységbe
Elrettentő hir gyanánt a
Vakmerően föltörőknek.
Majd sikamlós meredeknek
Rezgi végig borzadálya,
S gyér bokor lesz gyámolává,
Mely feléje nyújtja ágát.
S bár elcsuklik gyöngé térde,
S gyöngyre válik homlokán a
Küzdelemnek fáradalma:
Mégis, mégis csüggedetlen
Mind előbbre, mind magasbra
Tör szünetlen; mert szívében
Egyre cseng a biztató szó.
És az ég, mely ime ott is
Sziklautján áthajolva
Hűn kíséző őrsemével
Fenn a szédítő magasból
Mosolygva néz le rája,
Érthetően mondja néki:
Bátraké a cél jutalma!
Hervadatlan koszorúra
Méltó az, ki bízva bízik!
És a vándor bízva küzdve,
Im fölér a hegytetőre,

S magasban, annyi bajnak
Díjaképen szerte nézve,
Büszke szívvel mondja ajka:
Küzdöttem és nem hiába,
Mert enyém a cél jutalma,
Föl magasra vitt a lélek,
A megtörni tudhatatlan!...
Mégis látva lenn a völgyet,
Mely mosolygó zöld virulmányt
Tár elébe, mintha mondná:
Hadd az ormot, mely kopáran
Kél az égbe, büszke vándor!
S jöjj le inkább lágy ölembe,
Meggihenni szőnyegemre;
Itt az édes béke vár rád,
Hű barátság nyit hajlékot;
S megszeretve, meg nem bánva,
Nem is egyszer, százszor áldva,
Megtanulod, mi a szíves,
Mondhatatlan édes otthon!...
E látásban elmerülve
A vándornak lelke mélyén —
Mintha volna kőnek fátyla
Völgy öléből szállva hozzá
S őt esdőleg átkarolva —
Kél a vágy és megragadja,
Megbűvöli, megigézi,
Hogy ne tudjon, hogy ne halljon
Mást, csupán a völgy hívását;
És a völgybe lerohanjon,
És zokogva leboruljon,
És bevallja, mint a gyermek
Anyjának, a jó anyának,
Hogy csupán a csöndes völgynek
Édes enyhe, boldogsága
Az, mi lelkét, lelke vágyát
Hűn betölti s őt megáldja!

Erődi Dániel.*)

*) A szerző „Ujabb költeményei“ lapunk jelen szá-
mában vannak méltatva.

A névjegy.

Elbeszélés.

Irta: Wühl Jákó.

III.

Kálmán néhány percig szünetet tartott.

Meglátszott arczán, hogy a hosszú beszéd alatt ki-
merült, elfáradt. És nem merészeltem szavába vágni,
nehogy gondolatmenetében felbeszakítsam őt. Feszült
érdekléssel, némán vártam szavait. . . .

Némi szünet után kivont zsebéből egy levelet s
nekem nyújtva azt, így szólott:

— Olvasd el. Ez volt Sáray utolsó előtti levele.

Izgatottan vettem át s figyelmesen olvastam el.

Tartalma következő volt:

„Kedves barátom!”

Viszontláttam — — —. Érted-e e szó mely
jelentőségét? Képes vagy-e felfogni, mely kimondhatatlan
igézet, a boldogságnak mely megmagyarázhatatlan
érzete fekszik ez igénytelennek látszó, rövidke szóban:
mely még e perczben is, midőn e sorokat írom,
megrendíti valómat, forrongásba hozza ereimben a vért
és szilaj lüktetésre készíti szerencsétlen szívemet.

Óh, csak valld meg nekem leplezetlenül és őszin-
tén, hogy nem érted szavaimat; hogy idegen, ismeret-
len, szokatlan hangokban beszélek hozzád. . . . Ne félj,
őszinteségedet nem veszem zokon. Hisz jól tudom, ha
azt akarjuk, hogy e szócska valódi, nemes értelmét és
beesését megismerjük: úgy átérezni, átélni kell a viszont-
látás örömeit, a miként átéreztem azokat én.

Igen, kedves barátom! Viszontláttam.

Óh és milyen volt e viszontlátás!

Ott voltam közvetlen közelemben. . . . Kezemben
nyugodott az ő keze és — keblemen kis fejecske. . . .

Viszontláttam és e viszontlátás oly változást idézett elő
beteg, amegpróbáltatások alatt elcsüggedt lelkemben, mi-
lyenről eddig fogalommal sem bírtam. Ha azelőtt valaki
elég vakmerő, ily érzelméről előttem beszélni, én a
legjobb esetben is kikaczagom őt.

Nem csoda! Ez életben vajmi kevés részem volt
ama érzelemből, melyet ti boldogságnak neveztek.
Erős, elveimben megingathatlan férfinak képzeltem
magam. Azt hittem, hogy a csalódott, a kijátszott, a
letarolt szív nem hajthat többé virágokat és nem képes
többé fellángolni. . . .

Balga én! Nem ismertem a szívet: a legédesebb
titkok e csodálatos forrását. Kifeledtem számításaimból,
hogy a haldokló ereiben még az utolsó pillanatban is
fel-felvillanik az életnek egy-egy gyenge, halavány szik-
rája: mely delejes hatásával visszaadja az öntudatot és
megtartja még néhány perczre az életnek.

Félek, remegek a gondolattól: hogy ez volt szívem
utolsó és végső fellobbanása.

Óh pedig érzem, és nincs okom előtted ezt tagadni,
hogy csak e percztől ragaszkodom az élethez, mely

már annyiszor volt teremre, mely már annyi fájdalmat
okozott szerencsétlen szívemnek.

Igen barátom! Élni kívánok most már; élni kívá-
nok: kinek annyi okom van megutálni az embereket és
megvetni az életet; a ki annyit csalódtam, annyit szen-
vedtem.

Ismersz engem. Jól tudod, mily szerencsétlen, mily
boldogtalan voltam teljes életemben. Hisz voltak idők,
midőn megosztottad velem bánataimat és részt vettél
keserű fájdalmaimban; midőn buzdító, serkentő sza-
vaikkal a férfias küzdelemre tanítottál engem; midőn
mindenkitől elhagyatva, baráti sziveden sirtam ki ma-
gamat.

Jól tudod, mily keserűen csalatkoztam; mily véres
küzdelmeken mentem át, míg oda vánszorogtam, hol
ma vagyok. Hogy letarolt szívem mily sivár, mily ér-
zéketlenné lett, mily bizalmatlan volt mindenki iránt, a
ki környezett.

Óh voltak okaim e fájó, e sértő bizalmatlan-
ságra! . . .

És ekkor, ekkor utamba hozta őt a sors.

Viszaemlékezel-e mindazokra, a miket neked a
percz benyomásairól irtam? Bizonyára nem feledted el
. . . . Ha valaha, most volna szükségem résztvevő ba-
rátságodra, okos tanácsaidra, élettapasztalataidra. Ér-
zem, hogy ha élő szóval panaszolhatnám el neked,
a mi szívemet nyomja, nyugodtabb, csendesebb len-
nék.

Te megszánál, vigasztalnál engem!

Nem tudom, nem tudom elképzelni, mit rejt ma-
gában a jövő. Vajjon nem csalfa kép-e az, mi izga-
lomban tartja egész valómat. Az érzelmek bizonyu,
kétségbeejtő harcztot vívnak bennem és én már is ér-
zem, hogy e harc nem tarthat soká. A koczkát el kell
vetni s azután? Óh bár már mielőbb történnék az meg!
Mily nyugodtan, mily örömet fogadnám a halált! Mily
csendesesen aludnám az örök-csendes álmot, mely oly édes,
oly jó lehet. . . .

Szeretem őt! Szeretem oly tisztán, oly véghetetlen
szerelemmel, milyennel az angyalok szerethetik istenü-
ket. Szeretem örültem, kimondhatatlanul! Nem az a
szerelem az, melyet a világ hirdet és érezni hisz. Ér-
deknélküli, minden salaktól ment, tiszta és igaz az én
szerelmem!

És, csodálatos dolog, éppen ezen érzem az,
mely egyuttal véghetetlen fájdalommal tölti el benső-
met. Egy rémkép lebeg folyton szemeim előtt s e kép
— — e kép aggasztó, örült, borzalmat keltő gondo-
latokat szül forró agyamban.

Vajjon képes leszek-e őt boldogítani? Lesz-e
annyi erőm, lesz-e annyi képességem és hatalmam őt
v a l ó b a n boldoggá tenni? Boldoggá, nem csak egy
futó, rövid pillanatra; de egy hosszú-hosszu életre!
Boldoggá mindörökre!

Vajjon nem-e éppen ennek ellenkezőjét idéztem
elő már is azáltal, hogy feltártam előtte árva szívemet

és szerelemmel, égető, langoló szerelemmel csüngök még emléken is?! Beteg lelkem nem hervasztja-e el az ő nyugalma, az ő csendes boldogsága ártatlan virágait is?...

Bárha mielőbb eljönne az idő, melyben láthatnád te is az angyalarcot, mely szende fényével megígézte lelkemet; mely új életet lehelt keblembé. Jöjjön el ez idő mielőbb, hogy hallhassad édesen csengő hangját, mely lelkem leges legméljeig hatolt és megtanított a szerencsétlenségben az erényre, boldogtalanságom közepette — a szerelemre.

Félek, remegek, hogy csak futó álom az egész. Ábránd, szétfoszló ködkép, eltűnő füst.

E gondolatok megzavarják boldogságomat. Óh mert érzem, hogy másodsori csalódás sirba vinne engem.....Szívem csordultig telve van....

Isten veled, kedves barátom! Legközelebb többet. Ölel szerető Imréd.

IV.

— Nos? Mit szólasz hozzá?

— Valóban csodálatos levél

— Láthatod, hogy igazat mondtam, midőn azt állítottam, hogy Sáray mélyen szeretett.

— Megvallom, most már sehogy sem értem a dolgot.

— Azonnal megérted. Mindazt, mit még veled közölni akarok, igen rövideden mondhatom el.

Rágyujtottunk a másodlik szivarra.

Künn erős szél járta át az utcákat. Lakásom ablaka alatt az emberek egymást kergetve futkoztak fel-alá. A láthatárt setét felhők borították; mindenki sietett biztos helyre jutni. És a zivatar néhány perc múlva valóban ki is tört.

Kálmán mit sem törődve a zivatarral, tovább folytatá:

— Halalának valódi okát magam sem tudtam. Csak gyanítottam. Midőn felérkeztem Bécsbe, legelső dolgom volt Sáray lakását felkeresni. Neje feketébe öltözve, egy csinosan butorzott szobában fogadott engem Arczán a fájdalomnak nyoma sem látszott. Vigan mosolyogva csevegett. Kérdésemre, meg van-e engedve barátom holttesténél néhány perczet eltöltenem: ajkain gúnyos mosolylyal válaszolá:

— „Sáray legjobb barátjának nem tilthatom meg hogy még egyszer viszontlássa.....“

A kegyetlen, a szivtelen?

Nem akarom neked elmondani, mily érzélem szállta meg bensőmet, midőn Sáray élettelen, mozdulatlan teteme mellett állottam.

Ez tehát az a szív, a mely oly őrvöngően tudott szeretni! Ez azon kebel, a mely maga volt a becsület, mely jellemével példánykép lehetett volna millióknak.....

Sirtam és zokogtam....

És a mint holt barátom hófehér, de a halálban is

szende arczára tekinték, egy kéz érinti vállamat..... Visszatekintek és Sáray szolgálja áll mellettem.

A jó öreg szinte könyezett és zokogva tördelé:

— Ugy vártuk önt, nagyságos uram!

E szavak fájón érintettek engem. Mintha szemrehányást tenne nekem a boldogult, hogy oly soká nem látogattam meg.

— Óh mennyit szenvedett, mennyit közdött szegény jó uram a halállal — folytatá a szolgál. Mellette voltam a legutolsó perczig. Én és az orvos. Tudtuk mindketten...Néhány percczel halála előtt, már a halállal tusakodva, oda vonszolta maga mellé az orvost és fülébe sugott valamit. Én jól értettem. Meg is ígertem neki, hogy helyette teljesítem a haldokló utolsó kívánságát.

Az öreg szolgál egy kis levélkét vont elő zsebéből, körülnézett a szobában, nincs-e valaki, a ki lesben áll, a ki tanuja beszélgetésünknek. Majd közel hajolva hozzám, lassu, remegő hangon mondá:

— Jó uram kívánságát teljesítem, midőn e levelet nagyságos urnak átadom. „Adja át, kérem — mondá az orvosnak — X... Kálmánnak, legjobb, leghűbb barátomnak. Mondja meg neki, hogy e levél okozta haláloamat. Mondja meg neki, hogy egyszer szerettem életemben s ekkor is — — halálosan..... Ő majd megért engem: ha e levél tartalmát átfutotta“... Aztán kezet szoritott az orvossal s engem hívott ágyához. Megczirógatta kezével arczomat, de nem szólott semmit.....

Kezembe vettem a levelet és mohón készültem azt felbontani. Nyitva volt. Széthasítottam a borítékot, melyen Sáray Imre czime állott, és — — egy névjegy maradt kezemben.

Egy egyszerű névjegy! De e névjegy csakhamar: mindent megmagyarázott nekem.

A névjegyen következő sorok állottak:

KALMÓCZY EMILIA

és

REIFLER JÁNOS

JEGYESEK.

Most már mindent értettem, Tehát játékot, iszonyu, becsutlen játékot üztek e szerencsétlen emberrel. Kalmóczy Emilia, — ugyanaz, kit Sáray oly véghetetlenül szeretett, tán ugyanaz nap, midőn szerelmet esküdött Sáraynak, tán ugyanazon perczen, midőn Sáray a jövő boldogságát rajzolta maga elé: egy másik ifjunak nyujtá kezét.....

És nem fájt, nem sajgott a szive: ez elhatározását ily módon Sáraynak tudomására hozni.

E kis névjegy ölte meg.

* * *

*

Azóta évek multak.

Egy napon a Duna partján sétáltam Kálmán barátommal. Egyszerre nagy tolongás keletkezik. Körülnézünk: a folyam habzó hullámaiból egy nőt mentettek ki.

A kíváncsiság, avagy az előérzet volt-e: nem tudom. Tény az, hogy az áldozatot megtekintettük mi is.

Kálmán a nő arcvonásait megpillantva, hirtelen megrázkódott.

— Menjünk e helyről — szólott. És maga után vonszolt.

Csak másnap mondotta meg, hogy a hullában Sáray Imre özvegyét ismerte fel.

(Vége.)

Mátyás király könyvtára a XV. században.

— Irodalomtörténeti tanulmány. —

Vége.

Az egyik például ollóval metszette a leveleket egyenlőre, a második czirkalommal mérte ki a sorok távolságát, azalatt a harmadik vonalzóval lineázott, s így a nagyobb kéziratok másolása és színezése háromnak-négynek is adott foglalkozást.

Mintán pedig a másolás türelmet igénylő s fárasztó munka volt, Mátyás a könyvtárpalota földszintjén e skriptorok számára rendeztette be, hogy ne kelljen naponta messziről ide fáradniok. A skriptorok itt teljes ellátást nyertek, a mire nézve a királyi udvartartás számadásaiból — bárha azok szorosán véve nem tartoznak tárgyunkhoz — a meglévő s eddig még sehol nem közlött érdekes adatokat czélszerűnek látjuk itt följegyezni.

A skriptorok rendszeren együtt ebédeltek s noha az udvar háztartása szerint főztek számukra is, asztaluk többnyire egyszerű volt. Az ebédet tizenegy órakor, a vacsorát nyáron nyolcz, télen hat órakor terítették föl. Köznapokon vegyesen járta az étlap: ludhus, tyúkhús szalonával piritva eczettel és hagymával készült, a nyul- és tehénhúst pedig lével főleresztve tálalták; a főzelékek közül a káposzta gyakran került asztalra s ezt a másoló-diákok nagyon szerették, mert egyizben írásban is fölkerítették a király kertészét, hogy többet termelne, miszerint az éléstár ne szenvedne káposztában a télen át szükségét.¹⁶⁾ A baranyai óbor is kelendő volt, s az öreg raguzai Felix könyvtárigazgató naponta két pintet is megivott,

¹⁶⁾ Faby: Pro Honorio. Florentiae, 1870. 23 lp. — A kérvény alá egy olasz, Pietro Riuccini neve van írva, a ki ugylátszik szintén skriptor volt.

a mit azonban titokban cselekedett, nehogy íródeákjai kiesufolják; a kik különben magok is ittak jó malvásiat, de egy-egy csak fél pintet. Este aztán ernyős éji lámpánál vacsoráltak; utána pedig a szép nyári esteken sétát is tettek.

Másnap reggel hat órakor, már minden skriptor talpon volt, folytatva abbahagyott munkáját, melyet a felügyelők időközönként megvizsgáltak.

Említettük, hogy mindegyiknek más-más foglalatossága volt, s a szerint másoló, könyvfestő, javító, hibavakaró, kötő stb. (scriptores, miniatores, correctores, et miniatorum repositores, atque rasores, librorum ligatores, etc.) néven nevezettek.

Mig a florenzi miniatorok Naldius Naldi vezetése alatt a könyveket nyomdai betűkkel állították elő, addig a budai skriptorok a sok nyelvet tudó raguzai Felix felügyelete alatt¹⁷⁾ a könyvtár palota első emeletén berendezett dolgozó teremben a kodexeket másolgatva és festegetve készítették el.

A könyvtár ez utóbb említett dolgozó helyisége érdekes terem volt. Benne nagyszerű oszlopzatok közt a falak boltozatos üregeiben szebbnél-szebb márványszobrok fehérltek s a magasán fekvő színes üvegablakok — mikor a nap besütött — gyönyörű varázsfényt árasztottak a levegőben szét. Ha valaki napközben benézett volna e színes ablaklákön, husz-harmincz, többnyire papi öltönyben dolgozó skriptort láthatott vala a nagy tölgyfa asztalok körül serényen munkálkodni; a kik a vett kéziratokon s a budai egyházaknak szükségelt breviariumokon és missalékon egész odaadással fáradoztak.¹⁸⁾

Ha aztán egy munkával elkészültek, átadták a könyvtár igazgatójának, a ki a levelek gondos átnézése és kijavitása után, a rendezett példányokat egy másik szobába, az ugynevezett „glutinatores“-be vagyis könyvkötőműhelybe adta. Itt a bekötést kispapok végezték, a kik a lapszéleket enyvezetten egy pálczára (u. n. bacillus ra) sodorták, s a levél széleit, (a könyvkötők elnevezése szerint) az első, felső és alsó vágást, megaranyozták. Nehogy pedig a nedvesség és a reájok károsan ható napsugár miatt könnyen fodrosodható hártya-levelek a könyv alakját elferdítsék, a boritéktáblákra alkalmazott szalagkapocscsal szoritották a könyvet össze; mely kapocsból egy-egy a könyv felső- és alsó kettő pedig a hosszu, vagyis

¹⁷⁾ Felix atya, mint Oláh Miklós érsek személyes ismerőse, ennek állítása szerint a hellén, latin, khaldéi és arab nyelvben rendkívül jártas volt.

¹⁸⁾ Petrus Jaenichii: Dissertatio de meritis Mathiae Corvini im Rem. Literarium Thorum stb. 1717.

első vágás részére jutott Továbbá a kapesok végeit megaranyozott réz- vagy ezüstbe szoritották,¹⁹⁾ vagy a könyvek tábláján hasonló ércszögecskével erősítették meg; végül pedig czédrus olajjal kenték be, hogy a munka kötése tartós maradjon s a moly ellen oltalmazva legyen.

Mennyi idő alatt készült el egy-egy irott kodex, főnnebb a brüsseli missalénál megjegyztük, melynek kidolgozása mint említők, teljes három évet vett igénybe. Különbösen majd minden kézirat: egy- vagy két évig volt munka alatt. A skriptorok és miniatorok ezért hálát adtak Istennek, midőn ily kodexszel elkészültek.

Például a római corvin missalék egyik gazdagon készített s izléssel kiállított példányán a következő zárszavak olvashatók :

Anno domini Millesimo quadragesimo sexagesimo nono finitus est presens liber permanus Geory Cathedralis et Institoris in Wyenna.

Deo Gratia !

Azaz :

Anno domini 1469. E könyvet György (kathedralis et institoris?) fejezte be Bécsben.

Hála Istennek! (hogy elkészült.)

* * *

A pompás könyvtár, mely Mátyás uralkodásának már elején nyilvános jelleggel birt,²⁰⁾ rövid idő alatt kiterjedésre a legnagyobb, külső fényre pedig a világ legeseje lett.

Mennyi kötet könyvvel rendelkezett? határozottan alig állapíthatjuk meg. Oly tévesek és túlzók erre vonatkozólag a közlések, hogy helyén lesz az eddig felhordott különféle állításokat kritikailag méltatnunk s kétségtelen kutfőink fonálán a legvalószínűbb adatot kinyomoznunk.

Térjünk ezért vissza régibb kutforrásainkhoz s merítsünk belőlök alapos ítéletet aziránt, hogy nemzetünk kulturája nem a jelen korban, hanem hajdani

¹⁹⁾ Mátrai id. h.

²⁰⁾ Hogy a könyvtár nyilvános jellegű lett, mutatja azon körülmény, hogy rendes könyvtárnokokkal birt; mint az említett raguzai Felixen kívül, a páрмаi Ugoletti Thaddeo és Fonti Bertalan említettnek, kiket ugylátszik a szellemű és világot látott Galeotti Márton Narniból, II-ik Ulászló alatt pedig Petanchich Felix, a jeles hadi földleirő, (a ki többek közt törökországi utját is leírta „Dissertatio de itineribus adgrediendi Turcam“ czim alatt, és soknemű érdemeiért udvarmesterré is választott*) továbbá Käsenbret (olmüci) Ágoston, Ulászló titoknok követtek.

*) Kerchelich: Notit. praelim. de regno Dalmae. et Croatiae. pag. 87.

multjában veszi eredetét. Pflugk Gyula Seckendorff-hoz irt levelében²¹⁾ a királyi könyvtárról elragadtatva kiált föl: „Oh mennyi könyv van e librarium birtokában! Némelyek 50,000 kötetet említenek s én hitelt adok nekik. Mert a XVII-ik század első felében a már annyi veszteséget ért könyvtár maradványaiért Pázmán Péter bíbornok és országprimás különben 200,000 német ezüst pénzt nem ajánlhatott volna a turkóknak (törököknek); ámbár tudjuk, hogy ezt is hasztalanul mert ezek még ekkor semadták oda“ stb.²²⁾ A kötetek számát tehát Pflugk nem meri egész pontossággal meghatározni, s ezért műve egyik további lapján a nyomtatott könyvek és kéziratok számát csak átlagosan teszi 50,000-re. — Wallaszky Pál²³⁾ ugyanennyire becsüli a részint nyomtatott, részint szépen leírt, diszes borítéku kötetek számát. — Fabricius és Lomeier pedig 55,000-re emelik a kötet-számot s utánok majdnem minden történetírónk elfogadta e túlzott föltevések valamelyikét. Persze hibásan.²⁴⁾ A mi azonban Pflugk, Wallaszky, Fabricius és Lomeier ellenében Erődi Béla²⁵⁾ állítását illeti, hogy t. i. „a nagyhirű Corvina tulajdonképen csak 10—12,000 kötetet számlált,“ valószínű, hogy szintén téves állítás. Kétlem ugyan én is, hogy a Corvina kötetei 50,000-re mentek volna, de Erődi föltevését is hibáztatom, s elfogadom a kötetek számának meghatározására nézve Simonyi Ernőnek „a Corvina ügyében tett újabb vizsgálatairól“ irt nézetét,²⁶⁾ melyben több eddig nem ismert kéziratit adat nyomán igen érdekes részletekkel járult a Corvina történetéhez.

Simonyi tudvalevőleg mintegy tíz évig kutatott a londoni, párisi, brüsseli, wolfenbütteli, florenczi, velencei, stb. kéziratárakban s az ott talált okiratok

²¹⁾ Epistol. ad Vitum Lud. Seckendorff, de Bibliothecae Mathiae Corvini Budensi, Jenae, 1688. p. 64.

²²⁾ „Hidje aki akarja! — jegyzi meg erre Sándor István a „Sokféle“ 1799-iki évf VI-ik köt. 11-ik lapján — különben meglehet, hogy akkor a Törökök a könyveken jobban s a pénzen kevesebbet kaptak, mint most.“

²³⁾ Tentamen Historiae Litterarum sub rege gloriosissimo Mathia Corvina de Hunyad in Hungaria. Lipsce, 1769. 4 r. 81 lp.

²⁴⁾ E tekintetben Römer Flóris helyesen gyanítja, hogy a kötetek számát csak azért emelték föl a régi írók, hogy a Corvina elpusztulásával az ugy is elég nagy veszteség érzete a nemzetben még inkább fokozódjék, a csapást okozó török ellen pedig az akkori gyűlölség a kérielhetlenségig szittassék.

²⁵⁾ Magyar nemzeti irodalom története, Budapest. 1876. 21 lp.

²⁶⁾ Felolvastattak a magyar tud. akadémia 1868. február 3-iki osztályülésén.

rendszeres, nagy figyelemmel és nem mindennapi tapintattal szerkesztett leírásaiból alaposan következett a Corvin-kötetek számára. Tény, hogy a Corvina soha sem volt oly nagy, mint a milyennek sokan állították, de nézetem szerint a kötetek száma (természetesen kéziratokkal együtt) a 20,000-et mégis meghaladta.

Motiválni is fogom e számításom.

Pulszky Ferencz szerint ugyanis,²⁷⁾ XV-ik századbeli olasz könyvtárak nagysága lehet e kérdésben leginkább irányadó, mert ép Olaszország volt az, hol akkortájt a tudományosság a legnagyobb pártolásnak örvendett; s így figyelembe kell vennünk Vespasiano Bisticci híres florenzi papirkereskedő szavait, ki a midőn Giovanni Tortelloról emlékezik, fölemlíti, hogy V-ik Miklós Tortellora bizta könyvtárát, s ez készítette el a librarum gazdag leltárát is; „Bámulatos a könyvek mennyisége — mondja e leltárra vonatkozólag Vespasiano — melyek a pápai könyvtárban kilenczezer kötetre mentek!“ Ez tehát bámulatos és rendkívüli számnak tartatott. Tudjuk azonban hogy Federigo di Montefeltro urbinói herceg könyvtára a XV-ik században még nagyobb volt a pápáénál, mert a herceg (ki Mátyás királylyal levelezésben is állt) nevezetes könyvtárának alapját 1475-ben 40,000 arannyal vetette meg,²⁸⁾ versenyezni akarván ekép a Corvina, a pápai és Medici könyvtárral. De Mátyás király librariuma még ekkor is a világ leggazdagabb könyvtárának tartatott. Következésképp több kötettel rendelkezett nagyobb szerűnek kellett lennie akár a pápai, akár az urbinói herceg könyvtáránál. Már most — józan föltevés szerint — átlagosan úgy állapítható meg a 9000 és 50,000 közti arány, ha a könyvek és kéziratok számát együtt, (mint főnebb kihoztam) 20—25,000-re redukáljuk.

Ennyi pedig méltán lehetett.

Hisz különben nem ragadta volna el Brassicánt a könyvtár látása,²⁹⁾ a ki még a XVI-ik század elején is álmélkodva nyilatkozott róla: „Oh halhatatlan istenek! — így szól — ki hinné, mi kedves volt e látvány? Bizonyára nem könyvtárban, hanem Isten kebelében hittem magam. Megszemléltém mind a könyveket; vagy mit szólok könyvekről! Hisz a meny-

²⁷⁾ Magyar könyv-szemle, 1877. III. füz. 151. lp.

²⁸⁾ Blume Friedrich: Iter Italicum, Halle, III. köt. 54 lp.

²⁹⁾ Brassicán Sándor II-ik Lajos idejében látogatta meg a könyvtárt. A derék tudós tudvalevőleg Eberstein Vilmos császári követ kíséretében fordult meg gyakran a budai udvarnál.

nyi könyvet, annyi kincset láttam; annyi régi görög és héber könyv volt ott, miket Mátyás király Konstantinápoly bevétele és számos más byzanci város lerontatása után Görögországban megbeesülhetlen költséggel összevásárolt s eként, mint rabszolgákat a barbárok bilincseiből megszabadított. Annyi régibb és újabb latin könyv volt ott, a mennyi másutt nincsen sehol.“³⁰⁾

Vagy érthető volna-e Cesinge Jánosnak, a más-kép Janus Pannonius néven ismert jeles latin költőnek 1465 táján írt olaszországi levele, melyet az akkor már könyvtárnoki minőségben működő Galeotti-hoz írt Budára, szemrehányással illetve ezt, hogy meg nem elégedve a már küldött rengeteg számú könyvvel, ismét újakat kér tőle; éles szavakban fakad ki ebben azon szenvedély ellen, mely a könyveknek túl hajtott gyűjtésében nyilatkozik.³¹⁾

Végül nem igazolja-e a könyvtár nagyszerűségét az 1490-iki szerződés, melyet az országnagyok az ifju Corvin Jánossal kötöttek, hol a többi között, teljes értéke szerint méltányolva a fényes, királyi könyvtárt, különösen figyelmeztették az ifju trónkövetelőt, hogy az ország díszére alapított könyvtárt kiüritetni ne engedje, sőt a könyveket őrizet alá vétesse; szabadjon neki azonban a praelatusok és zászlós urak tanácsával némelyeket a maga használatára kivenni.³²⁾

Ime tehát, a könyvtárnak országos színe-zete is volt.

Az akkori tudományos világban, mint „Bibliotheca Budensis“ vagy „Bibliotheca Corviniana“ volt ismeretes. Benne összpontosult a mi a külföldön a tudományok fejlődésére nézve érdekes és becses föltaláltatott; s ezért méltán nagy és szép időszaknak nézhetett eléje Mátyás alatt hazánk. Megismerte ezt az akkori orosz czár is, kinek Mátyáshoz írt hódoló levelét közölte már Karamsin. Megismerték a külföld jelesbejei, kiknek összhangzó állításai nagyon is éreztetik velünk, mi válhatott volna belőlünk, ha Mátyás holta után politikai egünk be nem homályosodik.

Sólyom Jenő

³⁰⁾ Praefatio in Salviani libello de providentia praemissa. Katona XVI. 730 lp. — Luciani Samosatensis, aliquot exquisitae lucubrationes per Joannem Alexandrum Brassicanum latine redditae, ac uberrimis scholijs illustratae.

³¹⁾ Csontos János: m. k. szemle, 1878. II.

³²⁾ Az említett szerződés idevonatkozó pontja így szól: „Similiter etiam Bibliothecam pro regni decore exstructam libris exhauriri, sed universos libros ibidem relinquere faciat, liceat tamen eidem cum consilio et revisione Praelatorum et Baronum, aliquos pro suo usu de illis recipere et de bibliotheca extrahere.“

Csatateri hangok.

z ütközetnek vége már ;
A véres munka kész,
A szürke fátylu esti kőd
Csak holttetemre néz.

Sok harczos, sok vitéz
Sok hősi dalia
Talált itt végső nyughelyet; —
El kellett hullnia.

De kitérván az éj fele
Ijesztő fátyolát :
Éledni kezd a holt sereg
S a tört szem újra lát.

A lomha tört szem újra lát,
A hült ajk szól megint
S a szellem-ezred felkiált :
„A mártir p álma int!“

Az árny sor élén a vezér
Holt paripán üget,
„Elveszve — szól — a győzelem
De él a becsület!“

Túlán a győztes hadsereg
Sivít, zajg szüntelen
S ittás örömmel zeng a dal :
„Mienk a győzelem!“

És a vezér — álmatlanúl
Hever lágy szönyegén.
Agyán egy gondolat fut át :
„A dicsőség enyém!“

Sátrában áll a fejdelem
S szemlélve hős hadát
„Kezember. — ugymond — a jogar,
S lábamnál fél világ.“

A láthatár szélén pedig
Hol legködös az ég,
Lassanként egy sivár alak
Kisértőn feltűnik.

Nyomában néma pusztaság
És semmiség vala . . .
Igy jött közel s közelbre az
Enyészet angyala.

S a mint a harczmezőn haladt
S mosolygva néze szét :
Kitárja némán karjait,
Kitárja két kezét.

S mig körbe minden porba vesz
És semmiségbe hull,
Ezt dörgik száraz ajkai
Bár némán, szótlanul :

„Enyém a p álma s becsület,
Enyém a győzelem ;
Enyém dicsőség és világ,
Vezér és fejdelem!“

Sziklai Soma Kornél.

Erdödi Dániel újabb költeményei.

(Budapest. Tettey Nándor bizománya 1879.)

A Byron által kezdett, Heine által folytatott irány, a világfájdalmas költészet még maig sem játszotta le szerepét. A németeknél ugyan kezd már hígulni, s holmi predikációs, színre tetszetős, de izre annál émelegősebb költészetté válni. Nálunk azonban még egyre tart, s épen magának az új nemzedék egyik legkiválóbb tagjának, Endrődinek költészetében culminál. Egy kissé meglepő hát, ha mégis akadunk a jelenben is néha oly költőre, kit ez átalános áramlat magával nem sodort.

S Erdődi Dániel ily költő.

Ellentétbe ugyan nem helyezi magát a kor izlésével mert arra, hogy új irányban haladjon nincs ereje; de a meglevővel sem rokonszenvez. Most nem régiben megjelent újabb költeményei közt egyetlen-egy oly vers van, melyet világfájdalmasnak nevezhetünk, s az is poézis. kötetének legkiválóbb darabja. (lásd az 55 l.)

Azonban a mily könnyű kimondanunk, hogy a mai uralkodó irányt nem követi, épen oly nehéz megállapítanunk, hogy mily irányt követ hát; valamint hogy félve jelöljük ki azt a költőt is, ki hatással, vagy legtöbb hatással volt reá. Ugy látszik, leginkább vonzotta őt irodalmunkban azon költészet irány, mely Vörösmarty és Aranyban nyerte legpraegnansabb kifejezést. — Értjük a hazafias-nemzeti költészetet. Kötetében gyakoriak a hazafias darabok, („Nem tudom én“, „Hazámhoz“, „Édes hazám“, „Örülj hazám“ stb) a melyek azonban mind, ismeretes hazafias költeményeinkből táplálkoznak, s a legnagyobb részök nem több diákgyakorlatnál, egy közölök pedig, a „Szeresd hazádat“ (184 l.) Vörösmarthy „Honszeretet“ — ének ellapított reprodukálása. — Azonkívül mélyen megillette őt Göthe nyugodt játszi-sága, s e mester az, kit utánozni törekedett. — De legtalálóbban, s ha nem minden oldalról, de legvalódibb értékében jellemzi költészetét önönmaga egy csinos költeményében a „Vándorban“ (168 l.), melyben a vándor sok küzködés, fáradság, ezer veszély közt végre eléri vágyai célpontját, feljut a hegytetőre; de midőn onnan széttekint s lenéz az alatt viruló, mosolygó völgyre, ellenállhatlan vágy ragadja meg, hogy a völgybe lesiessen, annak hantján leboruljon s zokogva bevallja, mint a gyermek anyjának, hogy itt csak itt, a csendes völgyben lehet ő boldog. — Egy másik versében a „Völgy“-ben (60 l.) pedig egyenesen kimondja :

Én nem a bérczek ormát,
A völgyet szeretem.

S valóban. Erődi hazája a völgy s nem a hegytető. Van egy pár verse, melyekben megkísérte az egekre kapkodást, de nála az ilyesmi olyan, mint a régi rosz vakolat, mely, minden pillanatban lemállani készül. Igazán költő csak ott, hol a szív egyszerű vágyait, örömeit, bánatát énekl. Midőn multjába röpül vissza gondolatban, a hol ugyancsak romokon merenghet, s a hol egykor koszorút nem fonhatott, boldogságot nem lelt; de a hova mégis van a mi visszavonja. — Vagy midőn az eltűnt édesórák után sohajt:

Ha szárnyatok volt tőlem
Más tájra mennetek,
Oh hozzon is hát vissza
Csapongó kedvetek.

Legyetek, mint a fecskék,
Hozzatok uj tavaszt,
Mely a mezőn s a szívben
Uj lombot, dalt fakaszt.

Vagy midőn a természet szemlélésében merült el;
midőn jár

A pataknak
Csörge partinál,

vagy az „árnyas, fényes erdőn“, a hol

Suttogó beszédbe
Ereszkedtek a fák,

de ő jól tudja, hogy a suttogó fák is az ő sorsán szánakoznak, s szinte hallani véli, a mint mondják:

Ennek is fáj szive,
Gyógyulást keresni
Hozta a vágy ide.

Néha kemény sorsa daczra ingerli, („Sötét borával“ 52 l.) s ilyenkor erőlyesen kifakad:

Küzdelmes élet — —
— — — — —
Láthatsz csüggedni bárki mást,
De engem — sohasem!

Még szebben dalol akkor, midőn szülőföldéről emlékezik, („Suttogjatok“ 115 l.) vagy midőn anyját siratja („Anyám sirhalmánál“ 70 l.) —; s legszebben ott, hol e két érzelmet egyesíti, mint a „Szülőföldem“ (114 l.) kezdetűben:

Drága nekem az a szent hely,
Kit megöntök könyeimmal,
Hol úgy szakad könyem árja
Édes anyám sirhalmára.

Igaz, megható szavak, a melyeken fölül sehohsem emelkedik; ugy, hogy ha ezek után kiemeljük még népies hangű verseit („Megátkoznom.“ „Szegény leány dala“) s a gyűjteményben elszórt néhány vegyes lyrai verset, mint „A patak és viragok“, „Fátyolos képek“, „Élet és idő“ stb. — kimerítettük mindazt a mi ez újabb költeményekben élvezhető, mert egyéb tekintetben, költészete, sehogysem állja ki a versenyt a számbavehető költőkével. Igy például hazafias költeményeire már kimondtuk ítéletünket, bölcselkedő versei pedig épen azok, melyek leggyöngébb oldalát tárják elénk. Van ezekben helyyel-közzel egy-egy hangzatos sor, jó eszme; de nyomban rájuk tíz prózai sor s egy csomó időtlen gondolat következik. Hogy példákat nem idézünk, azt, ugy hiszszük, maga Erődi veszi a legjobb néven.

Van még a kötetben egy „époszi töredék“ a Garay modorában írva, s néhány Göthe-fordítás is. Amaz nem sokat ér, s ha kimarad vala az a kötetnek inkább előnyére történik Emezek, ha nem épen rosszak, s magán kedvtőlésnek, vagy — ha ugy tetszik — önképzésnek, gyakorlatnak megjárják, de nem is olyanok, hogy nyilvánosság elé bocsátásuk indokolva volna akkor, midőn Göthe kisebb költeményeit egy Szász Karoly mintaszerű fordításában bírja irodalmunk. — Alkalmilag, minthogy fentebb elmulasztottuk, ugy e fordításokra, valamint általában az egész gyűjteményre megjegyezzük, hogy azokban a nyelv, a verselés nem egészen tiszta, s a legtöbbször, még a kötet legszebb verseiben is, hiányos. Egyes lapokon mintha a negyvenes-ötvenes évek zsenge poétáit olvasnók. Nem azt akarjuk mondani, hogy Erődi nem bírja a költői nyelvet, ilyet a közlött műtárványok után nem is mondhatnánk; de azt hogy nem bírja úgy, a mint kell-ne. Igazolja állításunkat, s pedig igen jól, többek, illetve a legtöbbek közt a „Volt egyszer egy“ kezdetű vers is, melyben a szép gondolat (nem tudjuk, eredeti-e?) a legkezdetlegesebb verseléssel ölelkezik.

De nem terjeszkedünk ki tovább, hanem bezárjuk e rövid bírálatot azon óhajással, bár csak tizedrésnyire teljesülne Erődinek azon, különben vakosabb tehetség szájába illő ígéje:

És képzelmem könnyű szárnya
Azt csattogja,
Hogy nem nyugszik, mig nevetem,
Mig hiremet föl az égbe,
A csillagok fénykörébe
Nem ragadja!

Igmándi József.

Fővárosi tárczalevél.

Hó.

Ne tessék, kérem, azt vélni, hogy ez a „hó“ ama kiáltást akarja jelezni, mit a budapesti bérkocsisok hallatnak, mielőtt az embert legázolnák, mert ez nem ilyen „hót“ hanem havat jelent, azt a fehér portékát mit a gyermekek az angyalok vánkosainak pelyheihez hasonlítanak vagy pedig a találós mesében egy oly tyukhoz, mely a leghegyesebb karó tetején is megtojik. Már csak e két, a gyermekészhez mérve elég költői hasonlat is mutatja, hogy mily előszeretettel viseltetik a gyermekvilág a tél e rendes vendége iránt; s hogy azzal nemesak a találós mesében, hanem tényleg is foglalkozik, ezt eléggé bizonyítják az iskolából kirohanó apró diákok, kiknek első dolguk, mihelyt a tanító örszemétől távol érzik magukat, egymást egy-egy jól irányzott hólabdával üdvözölni s vidám nevetés közt kicsinyben előállítani a háboru képét, mit később majd nem ily mosolygó arczezal fognak tenni. Miután eként jól kifutkosták magukat s néhány gyöngébb vitézt visszavonulásra kényszerítének, egyik ledobja labdáját a tiszta hóba s azt maga előtt hengergeti előbb csak egyedül, később a labda mindinkább nagyobbodván, 2—3 társával is, akkor aztán elővételnek a fakések, és megkezdődik a képzőművészet legmulékonyabb productumának: a hóembernek faragása. A kik pedig nem éreznek magukban ily phidiási szikrát, azok legalább lephotographirozzák magukat a szép sima hóleplen; kiterjesztik két karjukat, azzal hanyatt vágják magukat a puha rétegre s mire fölkelnek, kész a photographia. Mít bánják ők, ha otthon havas ruháik miatt kemény dorgálással várják is őket az aggódó szülők, kik azt hiszik, hogy csak akkor őrzik meg gyermekeiket a meghüléstől, ha folyton a forró kályha mellett tartják őket. Oh nem, sokkal egészségesebb meleg az, mely a gyermek testét a hóban való futkározáskor járja át s az ily gyermek sokkal kevésbé fog diphteritist kapni, mint kit minden kis szellőtől hermetice elzárnak.

De nemesak a gyermekek kedvencz foglalkozási tárgya a hó, hanem mi nagy gyerekek is bibelődünk vele, s az első havat ép oly gyermekes örömmel üdvözöljük, mint tavasszal az első ibolyát s beszélünk is róla, mig vagy meg nem szoktuk vagy el nem olvadt.

A „nagy gyerekek“ közül első sorban a költőknek van rettenetes sok bajuk a hóval s a tél elején minden szerkesztőség el van árasztva a hó-ról zengő versekkel, melyekben az isten tudja hányadikszor el van mondva, hogy az alvó földet fehér szemfedő takarta be, hogy a tiszta lepletmily kegyetlenül beszennyezik az emberek durva lábnyomai, hogy ez a sorsa a földön mindennek, a mi tiszta szeplőtelen stb; s mely versek csak annyiban különböznek egymástól, hogy az egyik jambusban, a másik trochaeusban van írva, az egyikben kereszt-, a másikban párrimek szerepelnek. Eme verseknek a szerkesztő urak igen szoktak örvendeni, mert legalább van egész télen át mivel a kályhába gyujtani.

De nem csak a poétákat, hanem a reáliák emberét is foglalkoztatja a hó, így például mindjárt a fővárosi tanácsot, mely ilyenkor azon töri a fejét, miként lehetne lehetőleg olcsón e hivatlan vendéget az utcákról eltakarítani. Mert hát a hó akadályozza a koesi közlekedést, a szán pedig a fővárosban teljesen ismeretlen valami, mert a budapesti embernek a járműről alkotott fogalmai a fiakeren, komfortáblin, omnibuson és lóvasuton túl nem terjednek. Hasonló gondok foglalják el a lóvasút-társaság igazgatóságát is, mert nagy havazás idején négy lóval kell vontatni a kocsikat, s a rendes vitelárnál többet nem követelhetvén, mindenesetre indokolva vannak a komoly gondok. Aggódva is lesik a részvényesek azon szép időt, midőn majd

„Eloszlik a tél zord hava kis ibolya kebléről“ vagy legalább is a pálya sineiről.

Leginkább örül azonban a havazásnak a fővárosi kereskedők leggenialisabbja: Éder Antal Gyula, kinek üzlete a következő 3 igen hasonló részből áll: köszén-, zongora- és szilvóriumkereskedés. Az elsőt illetőleg ha hó esik, hideg van, ha hideg van, akkor fűtenek; ha fűtenek, akkor fogy a köszén és nő a „Haben“ rovat. A zongorát illetőleg a hideg beszorítja az embereket a szobába, az unalom pedig a zene kultiválására, ergo zongora vételre kényszeríti őket. Hogy a szilvórium havas hideg időben szintén megbeesülhetlen melegítő eszköz ez szintén kétségbe vonhatlan és újból megvan az üzlet. Hja, hiába, az élelmes embert a szerencse tenyerén hordja! Audaces fortuna iuvat!

Kosztolányi Arpád.

*

Eljegyzés rendőri felügyelet alatt.

Francia beszély, Verconsai Jenőtől.

(Vége).

— Kérem tegye és reményem azután a kész képet megengedi nézmem. Ön valóban hatalmasan felingerelte aszonyi kíváncsiságomat.

Adél mindkét gyergyát a festő elé tette, ki kis képet vont elő s merész vonásokkal végzett be egy női fejet.

— Asszonyom — mondá azután mély megindulással — nem, engedje, hogy barátnőmnek szólítsam és kérjem, hogy művem elnézéssel tekintse meg! Készen vagyok — és mégsem értem el semmit! Alig merem e képet megmutatni kegyednek, mert nem sikerült még csak megközelíteni is az eredeti szépséget.

— Ön bizonyosan nagyon szerény; szinte ritka tulajdonság korunkban! Nos mutassa!

Vonakodva nyújtá oda a festő a kis képet; Adél rá tekintett elpirult, s kedvesen kérdé:

— Talán csalódom? tréfa legyen ez? hisz e kép... az én arcképem!

— Kedves nagysád, — mondá Emil, mialatt Adél kezét megragadta, — ne haragudjék reám, ki éjfélkor jöttem ide, legalább a lakot látni, melyben ideálom lakik? ki midőn ablakredőin át világosságot láttam, az ablaka előtti erkélyre akartam mászni, hogy kegyedet futólag is megnézhessem? Bocsásson meg, hogy regényemmel kegyedet elfoglaltam, hogy szívembe véshe sem képét, melynél szebbet még sohasem láttam?

— Uram — mondá Adél, mialatt kezét igyekezett kiszabadítani — szavai figyelmeztetnek idejövetelem czéljára, mely abban áll hogy öntől megkérdezzem mint lehetne barátait Párisban értesíteni és önnek szabadon bocsáttatását legjobban és leggyorsabban ki eszközölni!

— Tudnék módot, mely megjelenésemet a parkban és segélykiáltását indokolná és a rendőrfőnököt szabadon bocsáttatásomra indítaná.

— Nos mondja el!

— Ha például én a rendőrség főnökének bevallanám, hogy imádom kegyedet, hogy azért jöttem ide, hogy kegyedet még egyszer meglássam, hogy én a kertben — váratlan megjelenése által meglepetve — kegyednek bevallottam szenvedélyes szerelmet, és ebátorságomon megijedve segélyért kiáltott.

— Nem, az nem megy, azt nem mondanám, mert ez önt megszegyenyitené. — Hogy is...

Adél vonásaiból a festő szerencsés jövőt olvasott; Emil lehajolt hozzá s halkán suttogva kérdé:

— Kedves nagysád, hogy is haragudhatott volna ezért, s mért üzött volna el köréből, ugy-e?

— Barátom... ezek... ugy hiszem... meg nem engedett kérdések!

A fiatal ember ajkáról tüzesen áramlott a szó:

— És ha e kérdésekre való felelettől függne életem minden szerencséje, a legszebb álm teljeseése, melyet egy

művész szív valaha álmodott? Ha első tekintetem kegyedre a teljes szerelmi varázsa éreztetete és társalgásunk minden szava a legszebb női erényeket ismerteté meg velem, meszterkéletlen alázata, nyíltsága és kedvessége, akkor is megtagadná kérdéseimre a feleletet? Kegyed hallgat asszonyom, szabad e hallgatást jó jelnek magyaráznom? Kegyed a barátság kezét nyujtá vonakodás nélkül, akarja...

Egy lövés hallatszott a kert felől — és nemsokára utána egy második. Adél ijedten ugrott fel s a festő is hamar felkelt.

— Oh barátom, mi történhetett? Menjünk a mellékszobába! Onnan beláthatjuk az utat a lakig és a kertet is, mondá Adél és besietett a fiatal ember előtt a szobába, mely annak börtönéül volt kiszemelve.

— Ne féljen semmit drága barátnőm, hisz mellette vagyok! — mondá a fiatal festő a még habozó nőhöz oly hangon, mely gyöngéd gondot és férfiúi elhatározottságot árult el.

Emil kinyitotta az ablakot — hogy jobban láthasson — és hallhasson s kinézett a holdsütötte tájra. Tisztán kivehető volt a rendőrhivatalnok hangja, ki parancsokat osztogatott; a szomszédos lakból szolgák jöttek elő s azután ugy tetszett, mintha két embert erővel elvinnének. Halkan mondá el a festő gyanítását és a látottakat a mellette álló Adélnakki ismét visszanyerte lélekjelenlétét. Fejét lecsüggesztette, mert a teljes hold fénye arczára esett és félt, hogy a fiatal ember ez áruló világosságnál nagyon is sokat olvasna szeméből... Emil is elhallgatott, megragadta Adél kezét és mindketten jó darabig és sokat jelentően hallgattak. — Egyszerre megfordult a kulcs az ajtóban, rögtön kinyílt s a rendőrfőnök lépett be. A fogoly a nyitott ablaknál és mellette a lak tulajdonosnője, kia kétszeresen bezárt és reteszszel ellátott ajtó kulcsát mindig magánál hordta — ez különös lehetett.

Emil rögtön tudta, mit tegyen. Méltóságteljesen lépett a hivatalnok elé s mondá:

— Engedjen meg egy elkésett közleményt uram! Ugy nyilatkozott az imént, hogyha ismert egyéniség értem jót áll, azonnal szabadon bocsáttatom. Elég lesz, jegyesemnek, özv. Beaurougenének biztosítása?

— Egészen elegendő, uram, — viszonzá illemeden a rendőrfőnök; — örömmre szolgál ezen kívül értesíteni önt, hogy elmenetelét vagy jövetelét semmi sem akadályozza többé. A köruton, melyet két emberemmel a lak körül tettem, sikerült két gazembert elfognom, kik a szomszédos lakba törtek. Fegyvert akartak ragadni, én löttem — csupán ijesztésükre — revolveremmel, erre a cselédség a szomszédában felébredt s nekem sikerült a gazembereket biztos helyre vinnem. Tehát jól értesültem a betörésről, de a lakot felszeréltem.

— E téveles — mondá Emil, — kellemetlen lehetett volna rá nézve! Menyasszonyomnak fontos hirt akartam hozni — hirt, mely eddig titokban tartott eljegyzésünket barátaink körében elakarta terjeszteni; ezért jöttem ide éjfélkor, de emberei megakadályoztak.

— De hol keressük a merénylőt asszonyom, ki önnek oly ijedséget okozott, — kérdé a rendőr?

— A merénylő minden bizonynyal valami ficzkó lehetett.

tett a szomszédból kit a gyümölcs-fak vonzottak ide és ki — ismerve a helyet — hamar elosonhatott, — mondá Emil, mert Adél ismét nem birt eszmélni. — Azt hiszem — folytatá a festő halkán a hivatalnokhoz fordulva — hogy a vakmerő jegyesemet komornának nézte és tőle egy csókot akart rabolni. Az erélyes segélykiáltásra eszmélve aztán elosont.

A rendőrfőnök szintén azt gondolta s magát ajánlva, távozott

— Mit cselekedett! — kiálta Adél könyekben törve ki, midőn a rendőr elment.

— Mint barátja nem tehettem mást, menyasszonyomul kellett kegyedet bemutatnom. Hisz elég ideje lesz holnapig a varázséj álmát elrombolni és mindenkinek elmondani, hogy én kegyedtől visszautasítottam! — mondá mély megindulással komolyan a festő s bucsuzni akarva, meghajtotta magát a fiatal nő előtt.

E pillanatban Mericourtne hangja lön hallható:

— Hugommal kell beszélmem, meg kell tudnom, hogy itt mi történt!

A rendőrfőnök, ki bizonynyal az izgatott nővel a folyosón találkozott, kinyitotta az ajtót s az éites nővel — kit csupán éjjeli zubbony és rövid köpeny takart — belépett.

— Istenem Adél mi történik itt? Alig szunnyadtam el egy kisé, máris lövések felébresztettek. Gyorsan — amily gyorsan öregségem engedte — felkeltem, felöltöztem s hozzád akartam sietni. Ekkor egy rendőr lépett elém, azt állította, hogy átöltözött gonosztevő vagyok s nem engedte átlépnem a lépcsőt. Csupán ezen urnak köszönhetem, hogy hozzád jutottam. De most kérlek világosíts fel!

Adél érezte hogy most elhatározó feleletet kell adnia; a legnagyobb bizalom kifejezésével tekintett a festőre s azután elpirulva hebegte erős hangon:

— Kedves... drága néném, engedje meg, hogy önnek jegyesemet, Deschamps Emil urat bemutatthassam!

— Isten áldja meg e szókért! — sutogta halkán a festő és Adél kezét boldogan emelte ajkához.

— Hogyan! eljegyzés éjfélikor és rendőri felügyelet alatt? — kiálta a nő. — És olyan házban, hol ily dolgok történnék, becsületes ember aludjék? —

Ford. Scossa Dezső.

Még néhány észrevétel a színházi szerződtetések tárgyában.

Debreczen 1879. február 7.

Lapunk multkori számában az indignált közvéleménynek adtunk kifejezést, midőn a színházi konzorcium igazgatóságának azon törekvése fölöött, hogy a városunk műértő közönsége előtt rövid idő alatt közkedveltségüvé lett Lászy Etelka s Lászy V. szerződtetését elejteni iparkodik, roszalásunknak adtunk kifejezést. Azóta a közvélemény, értsük meg jól: a műértő közvélemény a színházban többször tüntetőleg demonstrált nevezett

kedvencei mellett, maga pedig, a konzorciumi koteria által méltatlanul mellőzött Lászy-pár egy, az egész tényállást teljesen fölvilágosító és Mándoky multkori cikkét ad nihilum deváláló nyilatkozatot tett közzé tegnap a helybeli napi lapokban, úgy hogy nekünk, valamint midőn először ráutaltunk e cause célëbre-re ismét azon kassandrai szerep jutott, konstatálni azt, hogy a konzorcium hamis irányban mozog és ha a közvélemény követelményeit kellőleg figyelembe nem veszi, a mellett, hogy a Lászy-párral takaros pörbe keveredhetik, még magával a műpártoló közönséggel is oly végzetes collizióba jöhet, hogy a konzorcium büszke Noe-bárkája örökre megfenekelhetik legalább itt Debreczenben. No de hát az, a konzorcium és a konzorciumi igazgatóság dolga, melynek a multkori cikkével bizony épen nem sikerült a közvélemény előtt obligát mosolyával és kézdörzsölgető nyájaszkodásával magát igazolni, sőt épen az azt aláírt férfit, ki oly magas pedestalra emelte magát e cikkben, épen e magasságban törpült le a részrehajlatlan és higgadt bíráló nagy közönség előtt.

Mert az kétségbevonhatlan tény, hogy Debreczen szabad királyi városa a konzorciumnak csakis és egyedül a Lászy-pár biztosítékára adta a színházat és ugyanesak a Lászy-pár ezen 12.000 frtnyi biztosítéka alapján sikerült a konzorciumnak oly kedvező anyagi eredményt kivívni, hogy immár a lefolyt egyetlen év alatt tett beruházásokból most szintén — állítólag megfelelő — biztosítéket képes a városnak ajánlani. — Senki sem fogja tehát belátni, hogy a konzorcium áldozatot hozott akkor, midőn a Lászy-pár biztosítékát a városnak följajnlva, viszont a Lászy-párral szemben is teljesítve szerződésbeli kötelezettségeit — a mellett maga is a biztosítékkal egyenértékű beruházásra tett szert. Mert hiszen a konzorcium a debreczeni színházat a Lászy-pár kezessége nélkül egyáltalában nem kapta volna meg, míg viszont Lászy, ha operát ígér, okvetlen megnyerhette volna. No de hát Lászy akkor még nem tudhatta, hogy Debreczen az „Eduárd és Kunigunda“ opera repertoirel is meg fog elégedni.

Mi egyebet mellőzve ezuttal csak arra reflektalunk, hogy a Lászy-pár 3 éven keresztül, azaz míg a konzorciumnak Debreczen városával kötött szerződés a Lászy-féle biztosítékra fönnáll — a konzorcium általi szerződtetésre teljes jogot és igényt tarthat és pedig mint a Lászy-féle nyilat-

kozat mondja annyival is inkább, mert „felmondást sem Mándoky Béla urtól, sem fölmentést a nemes várostól, mint jogi testülettől nem kaptak” — már pedig fönnálló szerződéseket ignorálni senki ember fiának sem engedhető meg büntetlenül — még ha annak háta mögött bár egy már anyanyivá vált kakukesoport a konzorezium képében, vagy még oly hatalmas clique berzenkedik is.

Risikója az egész konzoreziumi szerződésnél csak is a Lászy-párnak volt, mert senki más vagyona nem exponálta. Azért fiat justicia és ez nem utolsó kártyánk, melyet kijátszottunk.

H I R E K

az irodalom, művészet és közművelődés teréről.

— **Dr. Ribáry Ferencz** fogja megírni azon „Képes Világtörténetet,” melyet Mehner Vilmos, fővárosi könyv- és műkiadó közrebozsítani szándékozik. Az egész mű 8 kötetre van tervezve. Az I-ső kötet a keleti népek történeteit, a II-ik kötet a görög-macedon, a III-ik kötet a római történetet, a IV- s V-ik kötet a középkor történetét és a VI-ik, VII-ik és VIII-ik kötet pedig az ujkor történetét napjainkig tárgyalandja. Ezen 8 kötet mindenike — körülbelül 15—18 füzetből álló s nagy nyolczadrét alakul. Havonként 2—3 négy—öt éves számos képpel ellátott füzet fog kiadani. Egy-egy füzet ára csak 30 kr. A nyolcz kötethez diszes és tartós félbőr bekötési táblák összesen 2 frt. 40 kr ba kerülnek. Megrendeléseket elfogad minden könyvkereskedés, könyvkötő és könyvügynök. Különb. a központi kiadóhivatal czime: Mehner Vilmos, könyv- és műkiadó: Budapest IV., kalap utsza 4. sz.

— **Táborszky és Parsch** budapesti nemzeti zeneműkereskedésében a következő új zeneművek láttak napvilágot és ugyanott meg is rendelhetők: Studentengruss, polka-française, zongorára szerzé ifjabb Fahrbach Fülöp, ára 50 kr. — Medikus-esárdás, eredeti magyar, zongorára szerzé: Rácz Pál; ára 60 kr o. 4. — Telephon, polka-mazur fj. Fahrbach Fülöptől, ára 50 kr.

Különfélék.

— **Felhívás.** A Székesfehérvár városban folyó évi május 10-dikétől június hó 15-dikéig tartandó országos ipar-, termény- és állat-kiállításban való minél szélesebb körű résztvehetést Debreczen város lakosai számára biztosítani a tek. városi tanács kezdeményezése folytán a tek. bizottsági közgyűlés magát elhatározván, az e végből közreműködésre több tagból álló bizottságot nevezett ki, a kikhez az iparkamarának e célra szintén kinevezett tagjai járultak.

Elrendelte továbbá, hogy minden iparos vagy gazda kiállítandó tárgyának szállítást költségét és hely-bérét a város sajátjából fedezi és viseli.

A jelzett célból kiküldött vegyes bizottság alólírott

napon megalakult s rendeltetéséből folyó működését megkezdte.

A kiállítási szándék folyó évi mártius hó 1-ső napjáig, mint véghatáridőig a helybeli kereskedelmi és iparkamaránál Beszterczey Károly titkár urnál bejelentendő.

A bejelentett tárgyak ápril 20-dikáig okvetlen beadandók.

A helybeli kiállítási bizottság gondoskodik, hogy a helybeli kiállítók tárgyai czélszerű és alkalmas, szembe-tűnő helyen nyerjenek elhelyezést, s a tulajdonos szándékához képest eladassanak, vagy ellenkező esetben teljes épségben visszakérüljenek.

A kiállítandó tárgyakra nézve megjegyeztetik, hogy kiállíthatók Magyarhon és kapesolt részeinek erre méltó mű- és termény-czikkei, szépművészeti és régészeti tárgyai tanszerei és iskolai munkálatai; állatai, gép- és gazdasági-eszközei kizárva csak a robbanó és tűzveszélyes tárgyak vannak. — Külföldi gyártmányok kiállíthatók, de kiállítási díjra igénynyel nem bírnak.

Különösen figyelmeztetnek helybeli iparosaink, hogy kiállítandó tárgyaik leginkább olyanok legyenek, melyek a helybeli ipartermékek jóságát, izléssel párosult szilárdságát, ólcsóságát és versenyképességét kellő leg feltűntetik, s minél többfélék és változatosak.

A kiállítók és ezek munkásai, a kiállítási programm értelmében a kiállításra állandó szabadjegyet nyernek.

Minden, a kiállítás körül bárki által szükséglenő részletes felvilágosítás az iparkamaránál és alólírott jegyzőnél, a Komáromi-háznál készséggel megadatik.

Kelt Debreczenben, a székesfehérvári kiállítási ügyek intézésére kiküldött bizottságnak 1879. év, február hó 1-ső napján tartott üléséből. Erdélyi István, kapitányi fogalmazó, mint bizott jegyző. Csáky Gergely, városi tanácsnok bizottsági elnök.

— **A világhírű „Florentini négyes”** hangversenye Debreczenben, folyó hó 8-kán tartatik meg Becker János világhírű művészei által (1 hegedű: Jean Becker ur, 2. hegedű: Enrico Masi ur, viola: Chiostrri N. ur, cello: Hegyesi L ur) a debreczeni főiskola énektérmeben.

A hangverseny műsor-ata:

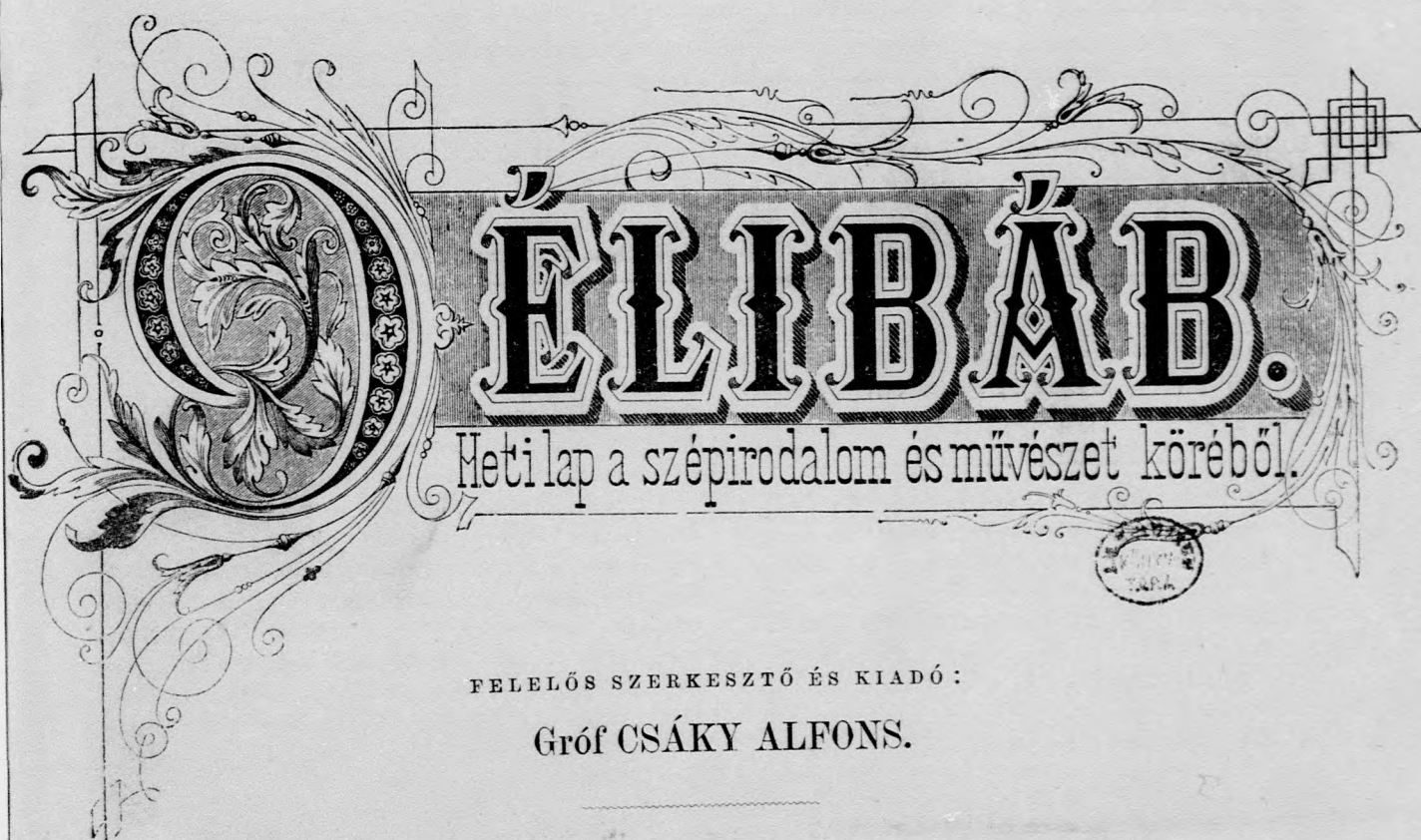
1) Haydn op. 76. Nr. 2 (D moll) Allegro, Allegretto, Menuet, Vivace.

2) a) Mendelssohn, Canzonetta, b) Haydn Cornamusa, c) Cherubini Scherzo.

3) Beethoven op. 130 (B. dur) Adagio Allegro, Presto, Andante, Danza tedesca, Cavatina, Finale. — Helyárak: Körszék 2 frt, számozott szék 1 frt 50 kr, állóhely 1 frt. — Jegyek válthatók ifj. Csáthy Károly könyvkereskedésében és este a pénztárnál. — Kezdeté 7 1/2 órakor.

TARTALOM: 1. A vándor. Erődi Dániel. — 2. A névjegy. (Elbeszélés.) Irta Wühl Jákó. — 3. Mátyás király könyvtára a XV. században. Súlyom Jenő. — 4. Csata-téri hangok. (költ.) Sz. Soma Kornél. — 5. Erődi Dániel újabb költeményei. Igmándi József. — 6. Tárca: Fővárosi tárcazevel. Kosztolányi Árpád. — 7. Eljegyzés rendőri felügyelet alatt. — 8. Még néhány észrevétel a színházi szerződtesek tárgyában. — 9. Hírek az irodalom és művészet köréből. — 10. Különfélék.

BORITÉK: Heti-naptár. Saktalány. Számrejtvény. A helyesen megfejtők nevei. Szerkesztői izenet. — Vegyes. Hírdetésék.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6 frt.
Fél évre	3 frt.
Negyed évre	1 frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utcza 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1879.

HETI NAPTÁR.

Február.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kel. o. p.	nyug. o. p.	kel. o. p.	nyug. o. p.
8 Szomb.	Máthai János	Salamon	27 János Chrisost	15 S. Bessalah	7 20 5	8 7 36 7 39		
9 Vasár.	Apollonia szüz	Hetvenedv.	28 Hetvenedv.	16 Jáf-t	7 19 5 10 8 56 8 0			
10 Hétfő	Skolasztika sz.	Skolasztika	29 Ipoly Ignác	17 Jakab	7 17 5 11 10 16 8 20			
11 Kedd	Dezsér, Viktoria	Árpád	30 Nagy Vazul	18	7 16 5 13 11 36 8 42			
12 Szerda	Eulália	Eulalia szüz	31 Czirus János	19 Jázon	7 14 5 15 regg. 9 6			
13 Csütör.	R. Katalin	Barnika	1 Február	20 Jer-miás	7 13 5 16 0 57 9 37			
14 Péntek	Bálint	Bálint	2 Kriszt. bemut.	21 Joákim	7 11 5 18 2 14 10 14			

SAKTALÁNY.

(Lóugrás szerént megfejtendő.)

Klein Gyulától.

éj	fá	lan	az	kán	lo	lag	fá
da	ha	sza	csa	ta	a	Bo	gány.
la	bús	jó	szól	kor	Mint	jó	Csil
lom	la	Mint	ha	a	na,	ba	kor
gány.	mé	ról	Bo	na.	ta	ről	nó
Az	lá	sza	lan	szól	zeng	ba	lag
éj	lo	én	sze	kán	a	ta	mem
ha	én	bús	csa	Az	rel	Csil	sir

SZÁMREJTVÉNY.

Szombat Jánostól.

- 15, 5, 6, 4, 8. A vad kannak ez fegyvere.
 14, 13, 14, 7. Fonóban, esárdában zene.
 12, 9, 11. A farsangon sokszor esik.
 3, 7, 10, 15, 5, 4. Szőlő, Spanyolhonban szedik.
 14, 15, 8, 13. Madár, mely magasan repül.
 18, 17, 16. Ez meg él a tó-part körül.
 12, 1, 2, 4. Férfi név, négy betüből áll.
 Viselte több magyar király.
 1—18. Két szakaszból álló velős rövid mondat,
 Melyet igaz magyar büszkeséggel
 mondhat.
 Első rész jelenti nemzeti létünket,
 A második pedig ős diésőségünket.

A „Délibáb“ f. é. 4-ik számában közölt saktalány értelme a következő :

„A Kegységnek a Földön és a Menyben való Jutalma, Anno 1816.“ — Régi könyvczim.

A számrejtvény pedig : Él a magyarok istene !

Helyesen a következő t. előfizetőink fejtették meg : Szelestey Angyalka, Leszczinszky László, Gróf Csáky István, Fenyvesy Aranka, Váradi Ilona, Koncz Irma, Marosy Elemér, Katona Ferike, Vecsey Margit, Némethy Jolán, Buday Vilma, Sárossy Janka, Fekete Róza, Kis Albert, Szunyog Ferencz, Füzesei Péter, Hevessy Ernő, Wohl Irén, Erdélyi Gyula, Pap Iván, Szirmay Jolán, Kádas István, Pap György, Toth Ferencz, Feszt Klemmi, Nagy Imre, Farkas Guszti, Knal Jozsefa, Zell Guszta, Fenyvessy Stefanie, Péchy Katicza, Fazekas Sándor, Madarász Szerén Pasqual Matild, Mezősy Géza, Fráter Ilon, Kállay Szerén, Kántor Gizella, Ládny Kálmán, Flinta Irén, Haraszty Zsófi.

A szerkesztő üzenetei.

G. K. Kolozsvártt. Majd reá kerül a sor, csak türelem.

S. K. Marosvásárhely. Intézkedtem.

Dekker Gy. Budapest. Igéretéről egészen megfeledezett?

S. D. Budapest. A küldeményt köszönjük; nemsokára hozni fogjuk.

„A váró leány.“ Gyenge fordítás.

Ifj. N. Gy. Budapest. Alkalmilag.

K. Gizella urhölgynek Soprony. „A csalogány regéjét“ kaptuk és szívesen közöljük a jövő számban; — s egyszersmind kérjük további munkálkodását. — Más prózai munka öntől nálunk nincs. — kivéve két verset, melyek szinte némi javitással nemsokára napvilágot látnak, addig is kérek ujjabbakat.

K. Árpád. Budapest. Az elbeszélés nem fog kimaradni.

Miután a sakk-, szám-, szó- és betű-talányoknak fogyatékán vagyunk, fölkérjük azon t. munkatársakat és munkatársnőket, — kik lapunkat ezekkel ellátták, miszerént ily küldeményekkel mielőbb megörvendeztetni sziveskedjenek.

V e g y e s.

Mulattató színházi történet. Egy orosz lap a következő színházi adomát közli: A világot jelentő deszkákon szindarab folyik, melyben egy esküdszéki tárgyalás is előjön tehát időszerű termék. A rendező ur az esküdtek szerepére katonákat kért föl és lelkekre kötötte, hogy szorosán az ő utasításaihoz tartsák magukat. Ő majd a coullissák mögé áll és a katonáknak csak reája kell vigyáznok s azt tegyék a mit ő tesz. A jelenet megkezdődik. Az esküdtek elfoglalják helyeiket; az kire az esküdteknek ügyelniük kell, ott áll a coullissák mögött. Az esküdtek szigorú szemei folytonosan reá vannak irányozva. Most egy kissé megmozdul. Amazok ugyanazt teszik. Egyet szippant és az esküdtek is egy jó adag burnótot visznek szaglószerveikhez. Emberünk bosszusan int, bosszankodó kézmozdulatot tesznek természetesen esküdt uraimék is. — A rendező öklével fenyegetődzik és az esküdtek is fölemelik ökleiket. „Ah önnök fajankók!” kiált az esküdtjei hűsége fölött elborzadt szinpadis zarnok és „ah önnök fajankók!” dörgi utána az esküdtek chórusa is. —

Rettentő helyzet! — A rendező elrohan, hogy még megmentse a mi menthető. Őt azonban a coullissák mögött eltűnve látni és a magas aecopagot szinte a faképnél hagyni, a szerepükhöz hű esküdteknél egy pillanat műve volt. Ezzel a függöny legördült. . . .

„A jó istenkéhez.” Szentpétervárott nem rég egy hivatalnok halt meg, ki nejét és három gyermekét a legnagyobb inségben hagyta. A szegény özvegy 7 éves fia aztán egyszer egy darab papirosra ilyen levelet irt: „Édes jó istenkém! A hugom ehetnék — küldj nekem 3 kopeket, hadi vegyek neki egy kis kenyeret.” — A kis fiu szaladt, hogy a levelet annak rendi és módja szerint bele dobja a postaszekrénybe.

Míg azonban kurta karjai a magasra szögezett szekrényvel veződtek, egy községbeli pap jött arra, s kérdé a fiut, hogy mit akar; a kis fiu mutatá a levelet, meghatottan olvasá el a lelkész, s rögtön nyújtott némi segílyt a szegény családnak. Arra való vasárnap a két nagyobbik gyermeket — a harmadik még csecsemő — elvitte a templomba s predikációt tartott a könyörületeségről és jótékonyságról, és — tapasztalást szerezvén már a család nyomoráról elbeszélte azt, s a két gyermekre mutatva adakozásra szólítá fel a gyülekezetet. — Maga járt körül a templomban a pénzt összeszedni. 1500 rubel volt az eredmény. —

Ez volt a jó isten válasza.

Pablo Sarasate jelenleg a világ legjobb hegedüse, valamint azt tartják, hogy az ő birtokában van a világ legjobb hegedüje. E hegedüst Joachim nem rég a berlini ének akademiában megdicsérte, s Sarasate erre azt felelte: „Sajnálom, hogy csak egy példány van belőle, ha még egy volna, akkor önnek mint a világ legjobb hegedüsének adnám a világ legjobb hegedüjét.” E szavakkal gondosan eltette a ritka hangszert.

A trónörökös és a parasztfiu. Azon vadászatok egyikén, melyeket, a cseh főurak a trónörökös tiszteletére rendeztek, Rudolf főherceg egyszer vig hajsza közben el-

maradt, s fáradt lévén egy fatörzsre letepedett. Éhes is lévén, elővett vadásztáskájából egy darab pecsenyét s épen falatozni kezdett, midőn a cserjéből egy fiatal parasztfiu lépett eléje s szögletes bókolással kérdé: „Pane princz, neral byste chtit kudlu?” (Princz ur; nem tetszik egy bicska?) A trónörökös nevetve intett, hogy: tetszik s a hajtó elővett egy természetes bicsakot, szépen megcsiszolta pengéjét a bőrnadrágján s aztán ujjabb hajlongással odaadta a trónörökösnek, ki megköszönte s szintén ruhájához fente a kést s jóízűen falatozni kezdett vele.

A vadászat csakhamar ismét megindult, s feledve lőn a parasztfiu, meg a bicskája.

Midőn a trónörökös elutazott, a pályaudvaron a közönség közt egyszerre nagy mozgalom támadt. Egy parasztfiu tolakodott előre; hogy öneki beszédje van a princznel. A trónörökös intett s eléje bocsátották a tolakodót, ki is nagy bátran odaugrott, bókol és így szól: „Alázatosan kérem, princz ur, el tetszett felejtkezni a bicskámról, nem adta vissza!” A trónörökös nem állhatta meg nevetés nélkül, keresgélte zsebeiben; de a bicska nem volt meg. „Végy másikat,” mondá — aztán jelentékeny pénzüsszeget ajándékozott a kellemesen meglepett suhancznak.

Egy székely asszony a királynéhoz. A székely képviselők közt nagymérvű mozgalom indult meg a pálinkafőzés ügyében. Míg azonban a férfiak ebben fáradoznak, egy nő már meg is előzte őket. Szécsi Juditnak hívják a bátor asszonyt, ki, mint a (F. Hirlap) írja, a napokban a maga és számos székely társnői nevében foyamodványt küldött a királynéhoz: hatna oda, hogy az új törvény által megakadályozott, kis üstön való pálinkafőzés ismét megengedtesse.

— **Egy tuczat orosz-török békeszerződés.** A törököknek és a muszkáknak Európa összes népei közül a legjobb barátságban kellene egymással élnie, ha a békeszerződések egyáltalában valóságos békét is jelentenének, — mert két század óta épen a tizenkettedik békeszerződés megkötése előtt állunk most. A tizenkét békeszerződés a következő: 1. III. Fedor czár békéje (1681), mely Oroszországnak szabad hajózást nyitott a Feketetengeren; 2. A karlóczai béke (1699); 3. az okhacki béke (1711); 4. a nándorféhvári béke (1739. szept. 4.); 5. a kücsük-kajnardisii béke (1774. jul. 21.); 6. a jászvásári béke (1792. jan. 9.); 7. a bukaresti béke (1812. május 12.); 8. az ak-jermáni béke (1826. okt.); 9. a drinápolyi béke (1829. szept. 14.); 10. a párisi béke (1856. márcz. 30.); 11. a san-stefanói béke (1878. márcz. 2.) és 12. a konstantinápolyi béke, mely most volna megkötendő. Mikor következik majd az ominózus számú 13. orosz-török békekötés?

— **A törhetetlen üveg [veszélyes terméke.** Az utóbbi években ugynevezett törhetetlen üvegeket készítenek, melyeknek az a sajátsága, hogy leejtve sem törnek szét. Főképp gyerekek számára veszik az ily üveg edényeket. Azonban ha forró folyadékot öntenek bele, nagy durranással szétrobbannak. Most egy családapa azt a figyelmeztetést teszi, hogy az ilyen üvegedények maguktól is explodálnak. Egy év előtt vásárolt ilyen pohár nála nagy durranással felrobbant, pedig forró folyadékot soha sem öntöttek bele, s a felrobbanásakor üresen állt. Ezer és ezer

apró darabokra pattant, szerencsére nem vizirányosan szórva szét, hanem a szoba boltozatára. Onnan esőként hullottak alá a szoba minden részébe az üvegroncok. Szolgáljon ez figyelmeztetésül.

— **A ki tizenkét év óta nem eszik.** Ilyen csodálény természetesen nem élhet másutt, mint Amerikában. New-Yorkban ez eset roppant feltűnést kelt s a New-York Herald hosszasan foglalkozik vele. A csoda abban áll, hogy van egy Mollie Faucher nevű nő, aki 12 év óta minden táplálék nélkül él, az életbe szükséges funkciókat azonban a lélekzés kivételével nem teljesíti. Egy brooklyni orvos az idézett lapban elmondja, hogy 1860. szept. 10 én ismerkedett meg Mollie (Mária) Faucherrel; a lány akkor 14 éves volt. Nagynénje Crorby asszony a brooklyni tanintézetbe hozta, melynek igazgatója az elbeszélő volt. Mollie szép, de gyöngye testalkatu lány volt s nagyon jól tanult. Az intézetből 1863. april havában távozott s lovagolni kezdett tanulni. De egyizben leesett a lórol s eltörte három oldalbordáját. Pár hónap alatt kiheverte a bajt és fölépült. — De 1865-ben az az új csapás érte, hogy ruhája egy lóvonatu kocsiba akadt, mely őt egy darabig az utcai kövezeten végig hurcolta. — Ekkor idegrendszerre olyannyira megrázkódott, hogy a bajt többé ki nem heverte. Különböző rohamai voltak s lassanként elvesztette minden érzékét; mesterségesen igyekeztek testét táplálékkal ellátni, de a gyomor semmit sem fogadott magába. Összesen 9 évig volt a leány teljes merevségben s csak az utolsó három év alatt kezdtek izmai ismét hajlékonyabbak lenni. E tizenkét év alatt minden táplálék nélkül élt; többször próbáltak apró gyümölcsdarabokat és vizet adni neki, de ezek csak a legkritkább esetekben jutottak a gyomorba. A gyomor teljesen összezsugorodott; nem fér bele semmi. Ellenben a szív jelentékenyen megnagyobbodott. A mult év jul. 4-én szemei újra becsukódtak s azóta mostanig be vannak csukva. Egy időben már visszanyerte a tapintás érzékét s ezzel ötszörte gyorsabban tudott olvasni, mint a legegéségesebb, összes szerveinek birtokában levő ember. A tapintás érzékével fényképeket, az ismerősöket is megismeri. Sohasem alszik. Vérkeringése igen csekély s ezért mináig fázik; azt mondja magáról: nem tud meghalni, mert semmi sincs benne, a mi meghalhatna. Mollie Faucher emellett látnoki adománnyal bír; tudja mi történik a legnagyobb távolságokban s így például előre tudja a hozzá érkező levelek tartalmát. Nagyszeru tökélylyel tud viasz-virágokat csinálni és himezni; balkezével leveket ír és jól stilizálja azokat. 1875-ig 6500 levelet írt. Amerikában az eset nagy figyelmet kelt. Mi benne a humbug és mi az igazság? azt derítsék ki az amerikaiak.

Angol különöz. Eastlake nevű vagyonos angol Nossinghillben, sajátágos módon vetett véget életének. Megrakta zsebeit kövekkel. egy kötelet derekára kötött s annak másik végét e csónak közép-ő ülése körül. Ekkor beleugrott a vízbe s a felfordult csónak vonszolta őt tovább. Öngyilkosságának oka a zsebében talált irat szerint az volt, hogy bizonyos természettudományi kérdést hiában igyekezett megfejteni.

Utazás a föld körül 63 nap alatt. Mr. Hars, az Egyesült-Államok alexandriai konzula, nem rég 63 nap alatt bejárta a föld ker-kségét. Alexandriából elindulva Brindisin, Párizson, Londonon és Liverpoolon keresztül 20 nap alatt New-Yorkba érkezett. New-Yorkból San-Franciskóba, Yokahamaba és Hongkonkba szintannyi ideig utazott; Ceylonba 20 napig tartott az ut s 12 nap kellet Galletől Suezig, honnan pár óra mulva visszaérkezett Alexandriába.

FÜL-OLAJ

dr. Schmidt k. törzsorvostól.

gyógyítja a süketséget,

ha az nem az emberrel született baj, továbbá

a nehéz hallást, — fülzugást

azonnal megszünteti. Egy üvegese ára használati utasítással együtt 2 frt. Vidékre 2 frt. 40 kr. postautalványilag előleges beküldése mellett bérmentve elküldetik.

Főraktár van

Grätz Gyulánál Bécsben,

IV. Mariahilfstrasse 79. sz. a.

Vidéki eladók forduljanak levelileg a bécsi főraktárhoz.

Bizonyítvány. Egy nagy betegség utóbajaként 12 éven keresztül mitsem hallottam balfülemre, mi üzletemben nagy hátrányomra volt; az alkalmazott gyógyszer mitsem használtak. Ezelőtt 3 héttel egyik barátom figyelmessé tett a Schmidt-féle fül-olajra; annyi sok sikertelen kísérlet után megpróbáltam ezt is. Kimondhatlan örömemre, alig használtam el belőle egyetlen üveggel, vagyis két heti gyógyhasználat után hallásom balfülemre teljesen helyre állt. Hason bajban szenvedőknek tehát az ön fül-olaját legjobb meggyőződéshez képest ajánlhatom. — Kelt Fürstenwalde.

Steinberg Gyula.

Hölgyek és urak részére

ezennel kedvező alkalom nyílik a megházasodásra. Mély titoktartás, megfelelő és előzékeny ügyvitel biztosítatik. Föltűnést nem keltő levelezés. A legjobb alkalmatosságok. Szerencsés eredmények. A levelezési postabér fedezése kéretik. Vagyonos urhölgyeknek sem számíttatnak föl költségek. Czimünk: Wohlmann J. Breslau, Schwertstrasse No. 6